

ETWIE
Expertisecentrum voor Technisch,
Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed

Bedrijfserfgoed als cultureel erfgoed

Textielmuseum Tilburg

16/11/2018

In de voormiddag verwelkomen de drie organiserende organisaties het publiek. Alle drie hebben ze eenzelfde werkingsterrein, hetzij in Nederland, hetzij in Vlaanderen. Bedoeling van de dag is om contacten en expertise uit te wisselen over de landsgrenzen heen. De dag wordt dan ook gestart met de opmerking dat er reeds in veel landen een werking bestaat rond bedrijfsarchieven en -collecties, zowel vanuit overheids- als vrijwilligersorganisaties, maar dat er zeker nog ruimte is voor meer samenwerking.

Erik Nijhof - Stichting Bedrijfsgeschiedenis

De organisatie (sinds 1994) kende een begin als academische organisatie waarbij er een grote versplintering en diversiteit was in het onderzoek. De SBG is opgericht om een platform te bieden aan de beoefenaren van de bedrijfsgeschiedenis aan de diverse universiteiten, om te discussiëren over elkaars onderzoek en zo een bijdrage te leveren aan de erkenning van bedrijfsgeschiedenis als een waardevolle subdiscipline van de economische en sociale geschiedenis. Ondertussen is het onderzoek breed gedragen en kreeg men erkenning in de academische wereld. Een belangrijke mijlpaal in dit proces was het BINT-project: Bedrijfsleven in Nederland in de twintigste eeuw. Dat resulteerde in een zesdelig standaardwerk over dit onderwerp, waaraan bedrijfshistorici van vrijwel alle Nederlandse universiteiten meewerkten. Men stelt wel vast dat de belangstelling voor het onderwerp oplaait en wegebt, het verhaal van eb en vloed. De SBG is zich in de loop van haar bestaan ook steeds meer bewust geworden van het belang om aspecten van bedrijfsgeschiedenis onder de aandacht van een breder publiek te brengen. Ook ziet men aandacht in de media voor bedrijfsgeschiedenissen wanneer er iets gebeurt met een bepaald bedrijf (zoals nu met Blokker). In de toekomst moet men kijken wat de uitdagingen en mogelijkheden zijn. En men moet afstemmen met andere organisaties die in het zelfde vaarwater zitten zoals Vereniging Bedrijf & Historie.

Ton de Graaf – Vereniging Bedrijf & Historie

De vereniging werd vanuit het bedrijfsleven opgericht in 2010 om bedrijven en expertise samen te brengen in een netwerk. Het doel van de vereniging is het bijeenbrengen van ondernemingen en instellingen die in het bezit zijn van een bedrijfshistorische collectie, teneinde deze collecties voor het nageslacht te behouden. De vereniging kent een grote diversiteit aan leden-bedrijven. De meeste grote bedrijven zijn lid, maar bijvoorbeeld een multinational zoals Unilever is nog geen lid. Er worden bijeenkomsten georganiseerd met en bij de verschillende bedrijven. Men organiseert workshops en studiedagen rond onder andere behoud en beheer, digitalisering en storytelling. Er zijn samenwerkingen rond bepaalde thema's zoals het gebruiken van de geschiedenis voor publiciteit, samenhangend met bestaande evenementen. Waarvoor kunnen collecties gebruikt worden? Wat is de betekenis hiervan? Waarom zou men hier geld in investeren? De betekenis van de bedrijfshistorische collectie is tevens onderdeel van de verzameling bedrijfshistorisch erfgoed Nederland. En deze laatste is weer onderdeel van de collectie Nederland. Men vraagt enerzijds meer aandacht vanuit de museale wereld voor deze collecties. Anderzijds moet er ook meer aandacht zijn vanuit de bedrijven voor hun eigen collecties. Er wordt afgesloten met een oproep tot meer en beter samenwerken van organisaties, vrijwilligers en professionals bij het behouden en openstellen van de collecties.

Joeri Januarius – ETWIE

* Intermezzo met brandalarm *

ETWIE is actief als expertisecentrum sinds 2012 en is het expertisecentrum voor techniek, wetenschap en industrieel erfgoed, zowel in roerende als in immateriële vorm. Men tracht te sensibiliseren, samenwerkingen tot stand te brengen en kennis te delen en over te dragen binnen een breed netwerk van actoren in Vlaanderen en daarbuiten.

Sinds 1 januari 2018 werkt ETWIE samen met het Industriemuseum. Er worden ontmoetings- en studiedagen georganiseerd over een waaier aan onderwerpen. De online kennisbank verzamelt personen, plaatsen, literatuur en organisaties met kennis. Het traject rond historische bedrijven en ondernemingen kende een voortraject en vorig jaar kwam de publicatie 'Eeuwen Ondernemen' op de markt.

Om proactief bedrijven te bereiken en sensibiliseren omtrent hun bedrijfserfgoed wordt al 2 jaar op rij samengewerkt met VOKA Open Bedrijvendag. Die dag, de eerste zondag van oktober, zetten honderden bedrijven in Vlaanderen hun deuren open voor het groot publiek (waar gemiddeld zo'n 550 à 600 000 bezoekers op afkomen). Een ideaal moment om bedrijven met een historie en de beelden / objecten om dat mee te vertellen aan te sporen hier effectief iets mee te doen. Er zitten daarnaast nog enkele samenwerkingsprojecten met bedrijven in de pijplijn voor de komende jaren.

Welke uitdagingen zien wij vooral voor de Vlaamse context:

- Het is nodig een overtuigende samenwerking op te zetten met de bedrijfs wereld waarbij (voorlopig) de erfgoedsector nog de trekker moet zijn.
- Onderzoek a.d.h.v. bedrijfserfgoed heeft vers bloed en nieuwe impulsen nodig.

Rondleidingen + Lunch

De voormiddag wordt afgesloten met een rondleiding door het TextielLab of de historische collectie van het museum. Het museum werd opgericht in 1958 in de fabrikantenvilla Mommers. De collectie was een toevallige bijeengebrachte collectie. In de jaren 1980 ontstond de aandacht voor textielkunst. Pas in 1986 verhuisde het museum naar de oude wolfabriek met een focus op kunst, design en erfgoed. Men legde een lange weg af naar een uitgebouwd collectiebeleid. Onlangs startte men met een waarderingstraject voor de deelcollectie textieltechniek, waarbij de collectie getoetst wordt aan het collectieprofiel. Het TextielLab is het hart van het museum, waar kunstenaars kunnen werken aan nieuwe ontwerpen. Op de rondleiding waren de machines in werking te zien en de zoektocht van kunstenaars en makers naar nieuwe textielen.

Joost Jonker - Bedrijfsgeschiedenis en bedrijfshistorische bronnen (UvA/IISG)

Wat is bedrijfsgeschiedenis?

Dit is de studie van bedrijven in het verleden of de studie van historische relaties tussen bedrijven en hun politieke, culturele, institutionele, sociale en economische context. Maar Joost Jonker houdt er een iets andere definitie op na: de studie van mensen in hun bedrijvigheid. Dat gaat dan om iedere vorm van bedrijvigheid: van een eenmansbedrijf tot een multinational, van staatsbedrijven over overheidsdiensten tot ngo's, ziekenhuizen etc. Vandaag wordt de grens tussen particulier en publiek steeds onscherper, en bedrijfsgeschiedenis helpt om die grens beter te begrijpen: het doel van het bedrijf begrijpen uit iets anders dan de winstcijfers.

Het is een springlevende en opwindende discipline!

De serieuze gedenkboeken zijn ondertussen gevestigd als een genre: bedrijven die zelf boeken uitgeven na een serieuze studie, het liefst door iemand gedaan van de universiteit, of een romanschrijver die archiefonderzoek doet. Daarnaast zijn er ook syntheses van bedrijfsgeschiedenis, bijvoorbeeld Sluyterman met 'Het Nederlandse bedrijfsleven in de twintigste eeuw'. Sinds kort zijn er ook enkele nieuwe en populaire genres:

- Onderzoeksjournalistiek: heel gedegen, gebruiken zowel orale als schriftelijke bronnen. Bijvoorbeeld Jeroen Smit met 'De prooi'.
- Serieuze biografieën van zakenlieden: Ariëtte Dekker (econoom met kennis van bedrijfsgeschiedenis) met 'Anton Kröller Leven op krediet'.

Er is ook de vrij recente ontwikkeling van de thematische onderzoeksprogramma's van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zo bijvoorbeeld over de Rijnregio en over mode.

Wat zijn de oorzaken van deze bloei?

Als eerste oorzaak ziet Jonker de inbedding van bedrijfsgeschiedenis in de universiteiten van de jaren 1980. Instelling van een leerstoel zorgt voor academische geloofsbrieven. Dat zorgt dan weer voor contractonderzoek, het zogenaamde derde geldstroomonderzoek: in opdracht van bedrijven wordt er door universiteiten onderzoek gedaan. Vaak bijgestaan door een onafhankelijke redactieraad, paritaire commissie met twee mensen van het bedrijf en twee mensen van academische instelling met een aparte schrijver. De commissie heeft uiteindelijke beslissing. De inbedding in universiteiten brengt ook hoogleraarschappen met zich mee. Zo hebben Vleesenbeek en Sluyterman het vak goed vooruit geholpen, maar je kan nu eenmaal niet alles voor elkaar krijgen. Jonker is evenwel niet onverdeeld positief over de ontwikkeling op dit gebied, want de bijzondere leerstoel van Keetie Sluyterman wordt niet gecontinueerd, een jammere zaak.

Daarnaast is er bij de bedrijven zelf een grotere belangstelling gekomen: de zorg en openstelling voor collecties krijgt meer aandacht. Het blijft heel lastig om bedrijven binnen te komen, maar ze zijn nu wel al veel opener geworden dan pakweg dertig jaar geleden. De zorg voor hun archief en erfgoed is groter geworden, bedrijven zijn zich meer bewust geworden van het belang van hun eigen erfgoed voor de geschiedenis en identiteit van hun eigen bedrijf.

Ook bij archieven en andere instellingen is bedrijfsgeschiedenis in het vizier gekomen: NEHA/IISG, VBH. Aan de zijlijn zijn er ook andere disciplines die aandacht krijgen voor bedrijfsgeschiedenis en die hier thematische boeken over specifieke branches of bedrijven uitgeven: vb techniek: serie 'Techniek in Nederland' of boek (Technology and the making of the Netherlands'.

Bronnen en wensen

Bedrijfsarchieven zijn lang de kern van het onderzoek geweest, maar inmiddels wordt werkelijk alles gebruikt van bronnen. Belangrijk onderzoek kan zelfs helemaal zonder bedrijfsarchieven, bijvoorbeeld voor 'Het winkellandschap van Amsterdam' van Clé Lesger: daar is geen enkel bedrijfsarchief aan te pas gekomen, wel brancheverenigingen, boedelinventarissen van winkeliers, kamer van koophandel, plannen voor de inrichting van de stad en dergelijke.

We wensen nog aandacht te hebben voor de zakelijke dimensie van de vrije beroepen (advocaten, dokters, predikanten, priesters, schrijvers, kunstenaars). Anderzijds is er ook de wens om invloed uit te oefenen op het bewaarregime van bedrijven en de toegankelijkheid van archieven. Openheid is immers het beste middel tegen indianenverhalen: als je laat zien (als bedrijf) dat je niets te verbergen hebt of als je dat wel hebt, is het het beste om er gewoon voor uit te komen. Het belang van managementlagen net onder de top: veel bedrijven bewaren enkel de archieven van de top van hun bedrijf om zo de lange termijn te laten zien, maar het is net interessant om datgene te laten zien waarover juist gediscussieerd werd vooraleer er beslissingen werden genomen. Probleem wordt hierbij de toenemende ontwikkeling van digitale archieven: wat is hier de bewaarbaarheid van?

Conclusie:

- Bedrijfsgeschiedenis bloeit dankzij de inbedding in zowel de academische als de bedrijfswereld
- Het brongebruik wordt steeds intensiever en uitgebreider
- Er ligt nog een enorm werkterrein braak
- Er is een belangrijke rol weggelegd voor intermediairs tussen wetenschap en bedrijven.

Johan Dambruyne – Een parel aan de kroon van het industrieel erfgoed: het Boelwerfarchief

In 1994 houdt Boelwerf in Temse op te bestaan en betekent dit ook het einde van de Belgische (hoogtechnologische) scheepsbouwindustrie in het algemeen. De gevolgen voor Temse zelf zijn groot op sociaaleconomisch vlak: deze industrie was een soort monocultuur in de 20^e eeuw die heel sterk daarop gericht was. Gelukkig is een groot deel van het bedrijfserfgoed (vooral het archief) gered in de laatste 25 jaar. Ondertussen is het Boelwerfarchief een van de archivalische koninginnenstukken van Vlaanderen geworden.

Korte presentatie van het bedrijf Boelwerf

De scheepswerf gaat terug tot de Hollandse periode, 1829, wanneer Bernard Boel het bedrijf opricht. Het kende in de 19^e eeuw een kabbelend voortbestaan en zal in de 20^e eeuw uitgroeien tot de grootste scheepswerf van België. Het bedrijf heeft een enorme documentaire erfenis nagelaten op het moment van het faillissement: 5,5 km archief. De aangetrouwde families Boel, Van Damme en Saverys waren dus heel zorgzame archiefvormers en zelfs pioniers hierin: ze bouwden een eigen archief, bibliotheek en documentatiecentrum op een professionele manier uit vanaf 1969.

In 1994 gaat Boelwerf failliet. Dit soort situaties zijn altijd zeer precair voor archieven, zeker in combinatie met menselijke omstandigheden. De curatoren worden de rechtsopvolgers van de bedrijfsleiders en normaalgezien zijn die doorgaans niet echt begaan met historische of archivalische bronnen. Ze zijn wel verplicht om gedurende 10 jaar het archief bij te houden, dus daar hoort een zeker kostenplaatje bij. Maar het kan ook anders: deze curatoren hadden wel die belangstelling, vb Jozef Dauwe speelde een belangrijke rol in de overdracht van het bedrijfsarchief. Geen enkele instelling was bereid om het enorme bulkarchief integraal over te nemen, dus het werd uiteindelijk verspreid over een tiental bewaarinstellingen (extra werk voor de curatoren).

De belangrijkste archiefreeksen verhuisden in 1995 en in 2000 naar het Rijksarchief Beveren (250m) en het Gemeentearchief Temse (150m) (op vraag van het schepencollege van Temse). De vakbibliotheek werd naar Beveren integraal overgebracht (100 meter).

De ontsluiting is een andere zaak: vaak duurt het heel lang vooraleer er iets mee gebeurt. Dit gebeurt door derden, historici edm. In 2006 krijgt Johan Dambruyne dit als stageopdracht voor kandidaat-rijksarchivaris: een eerste inventaris maken van wat aanwezig was in Beveren. Tijdens deze inventarisatie groeide het idee om ook de andere bewaarinstellingen te contacteren om een terugbeweging te doen: in de mate van het mogelijke stukken te laten aansluiten in Beveren. Zo is in 2008 het grootste deel ontsloten via een archiefinventaris, online en in gedrukte vorm raadpleegbaar.

Na de publicatie kreeg dit project onverwachts een vervolg: er kwamen een aantal mails en telefoons binnen dat er nog delen ergens verspreid zaten. Het Rijksarchief gaat over tot overdracht ervan met enkele belangrijke aanvullingen, in totaal 120 meter en 5 schenkingen extra. De donaties komen zowel van archiefinstellingen (AMSAB, Gemeentearchief Temse) als van private personen (curator Jozef Dauwe, kleinzonen Francois Van Damme en Nicolas Saverys, maritiem erfgoedzorgger Peter Braem). Het bleek hierbij ook dat de oudste archiefstukken aangevuld en herenigd werden. Een nieuwe inventaris drong zich dus op.

De cultuurhistorische waarde van het Boelwerfarchief

Het legendarisch bedrijf bestond ruim 165 jaar, het is een van de bekendste ondernemingen van het Waasland, dat het lokale en regionale niveau overstijgt qua historische waarde. Het is de laatste grote scheepswerf van België geweest, met op het hoogtepunt 85ha oppervlakte, 3200 werknemers

en met in totaal zo'n 1540 bouwnummers. Het bedrijf stond bekend om zijn geavanceerde bouwtechnieken en genoot internationale faam door de bouw van elegante en complexe schepen.

Dit archief heeft ook een maatschappelijke relevantie: het is belangrijk voor het collectief geheugen van een lokale gemeenschap, maar overstijgt dit lokaal belang nog. Het belang als eersterangsbron zal in de komende jaren nog toenemen aangezien de voormalige werf steeds minder zichtbaar en tastbaar wordt. De industriële site is al voor een groot deel van uitzicht en aanzicht veranderd en het aantal kroongetuigen neemt ook stelselmatig af.

Wat heeft het archief te bieden?

Het archief beslaat de periode 1871-2011 en de archivalia belichten nagenoeg alle bedrijfsaspecten, waardoor er tal van onderzoeksmogelijkheden zijn.

- Opeenvolgende vennootschappen (aandeelbewijzen)
- Bestuursorganen: algemene vergadering van aandeelhouders, raad van bestuur, directie (kopieboek van brieven)
- Financiën en personeel: talrijke boekhoudkundige series, personeelsbeheer, personeelsregisters, personeelsblad
- Socio-economisch beleid: stakingen en sociaal protest
- Organisatie en dagelijkse werking van de werf: commercieel archief met scheepscontracten, bestekken en orderdossiers, publiciteitsdrukwerk, public relations
- Communicatie en correspondentie
- Productiearchief: eigenlijke kerntaak van het bedrijf, bouwproces, bouwtekeningen, productiedossiers, ontwerpplannen,

De fotocollectie is een van de kroonjuwelen van het archief. Het bedrijf had immers twee fotografen in dienst en zij brachten het volledige productieproces van schepen in beeld: werf, bouwproces, realisaties. Daarnaast zijn er ook heel wat sfeervolle foto's van de werf, tewaterlatingen, van feesten, evenementen, hoogwaardigheidsbekleders op bezoek edm.

Het curatele archief is ook vervat in de beschikbare archieftoegangen. Dit is vrij uniek want dit archief is ook naar Beveren overgebracht en ontsloten. Het maakt het mogelijk om onderzoek te doen naar een van de belangrijkste bedrijfsfalingen van België van het einde van de 20^e eeuw. Zo zijn er juridisch-strafrechtelijke aspecten (subsidiefraude) die heel boeiend zijn, met zelfs een politieke dimensie. Het is ook vrij raadpleegbaar dus heel transparant.

Het doelpubliek van het archief is divers en internationaal: er is interesse van het traditioneel archiefpubliek: historici, heemkundigen en genealogen. Maar daarnaast is er grote vraag naar bepaalde collecties, vooral bouwplannen en foto's, door klanten met een ander profiel: modelbouwers, scheepspotters, rederijen, scheepsherstelbedrijven, (oud)zeevarenden, architecten, bouwondernemers, eigenaars van woningen (helpt van de industriële site is nu een woonsite, veel eigenaars willen een herinnering aanbrengen in het appartementsblok bijvoorbeeld), musea en erfgoedverenigingen.

Valorisatie en beleving van het boelwerfarchief

Het Rijksarchief ontsluit, maar voor valorisatie en beleving werken ze nauw samen met het gemeentebestuur, provinciebestuur en lokale culturele verenigingen. De voorstelling van publicaties errond gebeurt in Temse, ook in samenwerking, vb het fotoboek uit 2014. Een belangrijke bondgenoot van het Boelwerfarchief is de maritieme erfgoedvereniging Op Stoapel met als voornaamste missie het boelwerferfgoed onder de aandacht van het publiek brengen: tentoonstellingen, publieksvoorstellingen, maritieme events en uitstappen. Ze verzamelen ook objecten en documentatie en mengen zich ook in het publieke debat rond aankoop- en restauratiedossiers.

Besluit

De Boelwerfcase laat zien dat voor de ontwikkeling van een duurzaam en professioneel acquisitie-, conservatie-, ontsluiting- en valorisatiebeleid inzake bedrijfsarchieven samenwerking, overleg en taakverdeling tussen stakeholders van cruciaal belang is. Het Rijksarchief beschouwt daarom ondernemers en hun erfgenamen, vakorganisaties en curatoren, archiefinstellingen, musea en verenigingen én vrijwilligers als essentiële erfgoedpartners.

Dankzij de gemeenschappelijke en voortdurende inspanningen van culturele, economische en politieke actoren is het Boelwerfarchief uitgegroeid tot een van de topstukken en symbolen van het industrieel erfgoed van Vlaanderen

We hopen te hebben aangetoond dat het archief van Boelwerf een ongemeen rijke vijver is om in te vissen. Voor het Rijksarchief is het alvast een geruststellende gedachte dat het Boelwerfarchief een breed en divers publiek aanspreekt en kan bekoren

Ingrid Elferink – Historie bij Nationale-Nederlanden

Ingrid Elferink werkt bij History Department van NN Group. Ze toont eerst een filmpje over de geschiedenis van NN en voorgangers. Het toont een virtueel museum van de NN. Soms komt als reactie zelfs de vraag waar dat museum ligt om het eens te bezoeken, maar het museum uit het filmpje bestaat natuurlijk niet echt.

Waarom een History Departement?

- Eeuwenlange ervaring met financiële dienstverlening en dit willen ze delen met de maatschappij. Onze geschiedenis is belangrijk voor ons en we kunnen er ook van leren.
- Trots en verbondenheid voor de medewerkers

Missie en taken

- Zorg dragen voor het cultuurhistorisch erfgoed van NN Group om de historische identiteit van het bedrijf uit te dragen. Ter ondersteuning van de bedrijfsvoering en ter versterking van het imago van NN Group.
- Bevorderen van de gemeenschappelijke bedrijfscultuur
- Taken: bewaken van het historisch erfgoed + uitdragen van de historie van NN Group zowel aan medewerkers als aan derden

Taak 1: bewaken van het historisch erfgoed

Dit betekent: acquisitie, toegankelijk maken, beheren en conserveren. Ze bezitten vele collecties: De Nederlanden van 1845, de Nationale Levensverzekering Bank, De Zeven Provinciën, RVS, Vesta, Victoria, Nationale-Nederlanden, NN Group en sinds kort ook Delta Lloyd. Dit betekent 300 strekkende meter archief, 5000 folders en drukwerk, 850 affiches, 5000 kleine objecten, 75 grote objecten, 50 machines en computers, 50000 fotografische objecten plus nog een bibliotheek.

- Administratie: polisformulieren, rekenmachines, foto's...
- Organisatie
- Marketing: schuifpuzzeltjes, busreclame...
- Vieringen: foto's, speciaal bord...
- Decoratie: plateautje...

Taak 2: uitdragen van het erfgoed

We proberen geschiedenis te vertellen, erfgoed uit te dragen, maar bij wie?

- Board en directieleden: het hoofdkantoor ligt 100 km verwijderd van het archief (Den Haag – Ede)
- Marketing en communicatie

- Personeel
- HR afdelingen
- Gebouwen en kantoren
- Externe onderzoekers en media
- Musea en erfgoedinstellingen: voor bruiklenen

Hoe doen ze dit?

- Informatie verstrekken
- Onderzoek doen: ze willen heel graag samenwerken met universiteiten en onderzoekers, maar het is moeilijk om deze personen binnen te trekken. Voor deze mensen is een openbaar archief makkelijker en toegankelijker
- Exposities en bruiklenen: samenwerkingen kunnen nog beter, soms worden er tentoonstellingen gemaakt zonder medeweten terwijl NN vaak ook nog materiaal heeft dat als expositiemateriaal kan dienen.
- Lezingen en promotie, ook intern
- Publicaties

Voorbeelden

- Intranet met facebook-achtig programma; ze kunnen likes verzamelen. Bedrijfserfgoed doet het in vergelijking met andere interne posts best goed. Instagram werkt natuurlijk ook goed.
- Vitruines met materiaal uit de collectie in de wandelgangen van het bedrijf
- Koffiezaaltje met plaatjes uit de collectie
- Rondleiding met laten zien van enkele boeken, waaronder registratieboeken van eerste verzekeringspolissen: laten zien hoe het vroeger was
- Giften: cadeautjes geven aan mensen die op pensioen gaan met een object uit de collectie. Bijvoorbeeld een foto op een map of blikken doos, een kopie van een oud aandeel. Dit wordt zeer gewaardeerd.
- Eigen piepklein museum in Zutphen met foto's, affiches en geschiedenis.
- Onderzoek: oud-hoofdkantoor werd door Berlage gebouwd, daar wil men nu appartementen van maken. De projectontwikkelaar en makelaar zijn onderzoek komen doen bij het archief van het bedrijf. Ander onderzoek naar molens en branden van molens, speciale verzekeringsmaatschappijen voor molens. Ander onderzoek Rotterdam WOII pand zat in schootsveld van de Maasbrugge. De conciërge heeft 10 dagen in kelder gezeten van gebouw van NN (voorganger ervan).

Vandaag wordt de collectie van Delta Lloyd geïncorporeerd. Het bedrijf had geen archivaris, maar wel een archief en historische collectie, waar ondertussen ook al een tentoonstelling mee gemaakt is. Het merk verdwijnt dus wel maar de geschiedenis blijft bestaan en dat wordt dan ook duidelijk gemaakt voor de mensen.